

اعتکاف از مترقی ترین نمادهای تعالی روح در عین حضور در جامعه است

حجت الاسلام محمودرضا جمشیدی گفت: اعتکاف در عین این که یک جنبه فردی دارد اما در متن اجتماع صورت می‌گیرد و در واقع یکی از مترقی ترین نمادهای خودسازی است.

حجت الاسلام محمودرضا جمشیدی گفت: اعتکاف در عین این که یک جنبه فردی دارد اما در متن اجتماع صورت می‌گیرد و در واقع یکی از مترقی ترین نمادهای خودسازی است.

حجت الاسلام محمودرضا جمشیدی در گفتگو با خبرنگار مهر در مورد فلسفه اعتکاف گفت: اسلام یک دین جامعی است که از قبل از به دنیا آمدن انسان ها تا زمان از دنیا رفتن شأن برای تکامل و ساخته شدن انسان برنامه دارد. در مورد نماز تعابیر بلندی داریم که مؤمن وقتی به نماز می ایستد همان طوری که برگ درختان در پاییز می ریزد گناهان او نیز می ریزد. یا در مورد روزه داریم که سپری است در برابر آتش جهنم. یکی از مسائلی که تمهید شده است برای ساخته شدن انسان مسأله اعتکاف است. ما در دین اسلام رهبانیت نداریم و اعتکاف یکی از ویژگی هایش این است که در متن جامعه قرار دارد. یعنی خداوند یک مسیری را برای این که انسان خودش را بسازد همگام با جامعه تعیین نموده در عین حالی که به جنبه های درون خودش می پردازد.

نماینده حوزه علمیه در ستاد نقشه جامع علمی کشور افزود: شاید یکی از مترقی ترین نمادهای خودسازی و تعالی روح در عین این که انسان در متن جامعه باشد مسئله اعتکاف است. فلسفه اصلی اعتکاف این است که انسان یک فرصتی را به خودش بدهد و با خدای خودش خلوت کند و نسبت به گذشته و حال و آینده خود اندیشه داشته باشد و رابطه خودش با خدا را بهتر و صاف تر از گذشته کند. در عین حال دچار رهبانیتی که در سایر ادیان یا فرقه ها است نشود. این عمل عبادی در عین این که یک جنبه فردی دارد اما در متن اجتماع و در مسجد و در کنار بقیه صورت می‌گیرد یعنی خلوتی در جمع است. این یکی از بزرگ ترین ویژگی های اعتکاف است.

مسئول دبیرخانه علمی جامعه مدرسین ادامه داد: نهادهای فرهنگی و تربیتی باید مسأله اعتکاف را جدی بگیرند و تشویق و کمک کنند که اعتکاف برگزار شود. ما باید هر چه بیشتر این فرهنگ را گسترش دهیم. چون اعتکاف معنایش در حقیقت توجه به یکی از عالی ترین شکل های بندگی الهی است و ایجاد یک فرصت برای نزدیکتر شدن به خداست. نهادهای فرهنگی و تربیتی هم از این برنامه الهی باید حداکثر استفاده را بکنند اما نباید دچار تشریفات در مسأله اعتکاف و دچار سیاست زدگی به معنای نادرست آن شویم، یعنی استفاده از جریان های سیاسی و … بلکه بیشتر باید در اعتکاف از شخصیت های معنوی و شخصیت های موفق سیاسی معنوی استفاده کرد.

محمودرضا جمشیدی اضافه کرد: یعنی کسانی که در عین حال که وارد عرصه سیاسی و اجتماعی و فرهنگی شده اند در عرصه معنویت هم همواره توفیق داشته اند. این می تواند یک الگوی بسیار مناسب باشد و نهادها و مجموعه های فرهنگی و تربیتی هم می توانند از این شیوه نهایت استفاده را بکنند. اما توجه داشته باشند که جنبه های معنوی اعتکاف و تعالی اعتکاف دست خوش این مسائل نشود. این به نظرم نکته قابل توجهی است که گاهی ما می خواهیم یک حرکتی را تقویت کنیم اما به جنبه های مردمی بودنش آسیب می زنیم.

وی سپس گفت: اعتکاف یک مبدأ و شروع است که انسان یک توشه هایی را با خود بر می دارد و در این فرصت، اشتیاق و علاقه بر اثر راز و نیازهایش را دارد و این شروع یک حرکت و آغاز است. اعتکاف نقطه عزیمت حرکت انسان است و کسانی که در اعتکاف موفق می شوند، یعنی هم در حضور در آن و هم در اعمال عبادی و اعمال ام داود، یک احساس سبکی دارند. مثل سبکی ای که در شب های قدر و در پایان شرکت در دهه محرم و صفر وجود دارد. یا مثل سبکی ای که انسان در دوران جنگ وقتی در عملیات و … حضور داشت احساس می کرد.

محمودرضا جمشیدی خاطرنشان کرد: تداوم این مسأله در گروهی تقویت این رابطه و ایجاد فضای مناسب برای باقی ماندن این رابطه است و این نیاز به دو رکن دارد؛ یکی این که انسان های معتکف خودشان نسبت به حفظ این حالت مراقبت داشته باشند و دوم این که سعی بکنیم یک فضای مناسب فرهنگی و معنوی را در جامعه حاکم کنیم. جامعه برخلاف برداشت خیلی ها، از بالا به پایین درست می شود. اگر ما مدیران و معلمان و بزرگان و فرهیختگان صالح داشته باشیم که با فرهنگ دینی ما زندگی بکنند طبیعتاً این فضا را در بقیه مردم زنده نگاه خواهند داشت.

وی ادامه داد: جامعه به این شکل است که اصلاح می شود و همیشه بزرگ ترهای خوب هستند که در بین مردم زندگی می کنند و از جنس مردم هستند و این بزرگ ترهای خوب جامعه را در مسیر خوب نگاه می دارند. شما در طراز خود نظام مقدس جمهوری اسلامی وقتی نگاه می کنید می بینید که ما بزرگانی مثل مقام معظم رهبری داریم که در زندگی فردی و اجتماعی شأن واقعاً شاخص و الگو هستند. این شخصیت ها هستند که امید به زندگی معنوی و الهی را در اوج قدرت و اقتدار در انسان ها زنده می کنند. یعنی این که انسان در بالاترین جایگاه قرار بگیرد اما با پاکی و صداقت و درستی و شجاعت بتواند زندگی کند.

محمودرضا جمشیدی افزود: ما در اعتکاف در حقیقت رهبانیتی در متن جامعه داریم. البته تعبیر رهبانیت غلط است. ما در اعتکاف معنویتی داریم که این معنویت را در متن جامعه نگه می دارد. یعنی انسان یاد می گیرد که در عین این که در جمع باشد با خدا باشد و این یاد گرفتن باید همراه با الگوهای اجتماعی باشد. یعنی یاد بگیرد در حالی که در دانشگاه است با خدا باشد، در عین این که استاد است در حین درس دادن با خدا زندگی کند. این البته یک کار مشکل و در عین حال آسان است از این جهت که ما هنوز هم به لطف الهی الگوهای تربیتی از این دست که پرورش یافته این مکتب هستند زیاد داریم.

وی همچنین گفت: رزمندگان و فرماندهان دفاع مقدس و چهره های معنوی روحانی که اتفاقاً در متن جامعه بوده اند و مدیران صالحی بودند و هستند و دست شأن هم به ناپاکی و بیت المال آلوده نشده از این قبیل الگوها هستند. در بازار کسب و کار اینها دارند زندگی می کنند ولی یک کسب و کار درست دارند. در دانشگاه و آموزش و پرورش هستند یا در مجموعه روحانیت هستند و الگوهای جامعه هستند. به نظر من ما اگر بتوانیم رابطه الگوهای درست جامعه را با قشر معتکف برقرار کنیم و اینها را به هم نزدیک کنیم، طبیعی است که می توانیم این فرهنگ را در جامعه ماندگار کنیم. ولی جامعه ای که مدیران میانی و مسئولین آن خلاف می کنند، در دعوای سیاسی حرمت شکنی می کنند و دروغ می گویند طبیعی است که این روی بقیه مردم آثار منفی می گذارد.

محمودرضا جمشیدی عنوان کرد: پیرامون اعتکاف در قرآن در چند آیه شریفه نکاتی آمده است. تعبیر معتکفین در قرآن شریف و روایات متعدد ذکر شده است. سیره نبی مکرم اسلام (ص) در مورد اعتکاف این بود که پیامبر اکرم (ص) در دهه آخر ماه مبارک رمضان بستر را کاملاً جمع می فرمودند و همه وقت خود را در مسجد می گذراندند. دهه آخر ماه رمضان معتکف می شدند. ائمه هدی علیهم السلام هم همین سیره را داشتند. در همین عملی که حضرت تعلیم دادند به ام داود یعنی این دعایی که برای آزادی پسرش به او تعلیم دادند این خودش تعلیم وجود مقدس امام صادق (ع) است که راوی از حضرت استخلاص فرزندش را می خواهد و حضرت می فرمایند سه روز روزه بگیر بعد این کار را انجام بده. معتکفین غالباً این عمل را با اعتکاف قرین می کنند.

وی در انتها گفت: در فقه بحث مفصلی در مورد اعتکاف داریم. احکام اعتکاف یعنی این که چه شرایط و چه احکامی دارد مفصل در فقه بحث می شود. جالب است بدانید که اعتکاف هم خودش یک احکامی دارد و هم چون در برگزیده صیام است به واسطه روزه احکامی را معتکف دارد و هم خود اعتکاف و این که از محل تا چه زمانی می تواند خارج شود یا نشود، اینها مشخصاً در ابواب مختلف فقه بحث شده است. در روایتی هم هست که خداوند نظر می کند به کسانی که معتکف هستند. یکی از عناوینی که در آیات و روایات ما جزو عناوین محترم و مقدس و رتبه های مورد توجه است مسأله معتکفین است. البته مقدم بر معتکفین، مجاهدین و رزمندگان هستند و مقدم بر معتکفین کسانی هستند که دنبال رفع حوائج مردم هستند. امیدواریم که خداوند ما را نیز مشمول دعای خیر معتکفین قرار دهد.